

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2026. № 5.
ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.5.27>

УДК 346:005:004

С. В. Салоїд,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту підприємств,
Національний технічний університет України*

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3294-2671>

О. І. Хлебінська,

*доктор філософії, старший викладач кафедри менеджменту підприємств,
Національний технічний університет України*

"Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7977-0483>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

S. Saloid,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Enterprise Management, National Technical University of Ukraine*

"Igor Sikorskyi Kyiv Polytechnic Institute"

O. Khlebynska,

*PhD in Management, Senior Lecturer of the Department of Enterprise
Management, National Technical University of Ukraine*

"Igor Sikorskyi Kyiv Polytechnic Institute"

LEGAL REGULATION OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN ENTERPRISE MANAGEMENT

У статті проведено комплексне дослідження актуальних правових аспектів цифровізації процесів менеджменту на сучасних підприємствах в умовах глобальних трансформацій та воєнного стану. Проаналізовано стратегічний вплив впровадження новітніх хмарних сервісів, систем штучного інтелекту та електронного документообігу на забезпечення фінансово-правової стабільності суб'єктів господарювання. Особливу увагу приділено системним змінам у вітчизняному законодавстві, зокрема Закону № 4113-IX, а також інтеграції європейських регламентів EU AI Act та eIDAS 2.0 у щоденну корпоративну практику. Авторами сформовано та науково обґрунтовано трирівневий юридичний алгоритм переходу підприємства на цифрові моделі управління. Даний алгоритм включає етапи комплексного IT-аудиту, легітимізації транскордонної взаємодії та автоматизації процедур фінансового моніторингу за стандартами KYC/AML. На нашу думку, гармонізація національного правового поля з цифровими стандартами Європейського Союзу є критично необхідним чинником для мінімізації правових ризиків, запобігання корупційним проявам та суттєвого підвищення глобальної інвестиційної привабливості вітчизняного бізнесу.

The article presents a comprehensive study of the legal regulation of digital technologies in enterprise management under conditions of global transformations and martial law. It is substantiated that the digitalization of management acts not only as a tool for increasing the efficiency of business processes but also as a key factor in ensuring the financial and legal security of business entities. The impact of modern technological solutions, in particular artificial intelligence systems, electronic document management, and cloud services, on the transformation of managerial practices and the emergence of new legal risks is analyzed.

Special attention is paid to the study of current changes in national and European legislation, in particular the provisions of the Law of Ukraine No. 4113-

IX, the EU Artificial Intelligence Act (EU AI Act), and eIDAS 2.0, which form the modern regulatory framework of the digital economy. The key challenges for enterprise management related to legal uncertainty regarding liability for decisions made using artificial intelligence algorithms, as well as issues of cybersecurity and cross-border identification, are identified.

The methodological basis of the study includes a set of general scientific and special methods, in particular the dialectical method, system analysis, comparative legal analysis, and modeling, which made it possible to comprehensively assess the transformation of legal relations in the context of digitalization.

As a result of the study, a three-level legal algorithm for the implementation of digital technologies in enterprise activities has been developed, which includes the stages of legal and IT audit, legitimization of electronic interaction in accordance with European standards, and automation of financial monitoring based on KYC/AML approaches. The practical significance of the obtained results lies in the possibility of their application by enterprise management to minimize legal risks, ensure regulatory compliance, and increase the overall effectiveness of digital transformation processes. It is proved that the harmonization of the national legal framework with European Union standards is a necessary condition for minimizing legal risks, increasing business transparency, and enhancing the investment attractiveness of enterprises.

Ключові слова: *цифровізація бізнесу, фінансово-правова безпека, менеджмент підприємства, юридичні ризики, EU AI Act, eIDAS 2.0, Дія.City.*

Keywords: *business digitalization, financial and legal security, enterprise management, legal risks, EU AI Act, eIDAS 2.0, Diiia.City.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасний стан світової економіки визначається тотальною та незворотною цифровізацією

управлінських процесів, що докорінно змінює архітектуру взаємодії між суб'єктами господарювання, державою та суспільством. Для українських підприємств, які функціонують у безпрецедентно складних умовах воєнного стану та економічної турбулентності, перехід на хмарні сервіси, впровадження систем електронного документообігу та інтеграція алгоритмів штучного інтелекту (ШІ) перестали бути лише елементами інноваційного розвитку, перетворившись на критичний інструмент забезпечення життєздатності та конкурентоспроможності. Однак стрімке технологічне оновлення створює значний розрив між реальними управлінськими практиками та наявним правовим інструментарієм, що породжує нові типи юридичних ризиків, здатних підірвати фінансову стабільність бізнесу. Проблема правового забезпечення цифрової безпеки полягає не лише у технічному захисті інформації, а й у формуванні надійної нормативної бази, яка б легітимізувала використання автономних систем у фінансових операціях та управлінні активами. Менеджмент сучасних підприємств дедалі частіше покладається на технології штучного інтелекту для аналізу ризиків, автоматизації закупівель та скорингу контрагентів, проте правова невизначеність щодо відповідальності за помилки таких систем залишається одним із ключових бар'єрів на шляху до повної цифрової трансформації. У цьому контексті актуальним завданням стає розробка комплексного юридичного алгоритму, який би дозволив менеджеру інтегрувати інноваційні рішення, мінімізуючи при цьому ймовірність правопорушень та забезпечуючи відповідність як національним стандартам, так і регламентам Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичне підґрунтя дослідження правового регулювання цифрового менеджменту базується на фундаментальних працях вітчизняних науковців, які заклали засади теорії права та адміністративного регулювання. Зокрема, у наукових розробках Т. Г. Каткової детально досліджено правові аспекти штучного інтелекту в Україні, де авторка наголошує на важливості формування збалансованого

законодавства та етичних принципів впровадження інтелектуальних систем [1]. Своєю чергою, праці Ю. П. Битяка створює концептуальне підґрунтя для розуміння цифровізації як чинника вдосконалення державного механізму та модернізації адміністративних процедур, що сприяє підвищенню прозорості та ефективності надання послуг [2]. З іншого боку, цивільно-правові аспекти безпеки бізнесу, питання договірних відносин у цифровому середовищі та захисту прав власності на нематеріальні активи детально висвітлені у роботах О. В. Дзери [3] та Р. А. Майданика [4]. Незважаючи на наявність ґрунтовних розробок, динаміка змін у законодавстві протягом 2024–2025 років, зокрема, прийняття Регламенту ЄС про штучний інтелект (EU AI Act) та оновлення режиму Дія.City в Україні, вимагає нового синтезу теоретичних знань та практичних рекомендацій.

Еволюція правового статусу цифрових інструментів свідчить про поступовий відхід від традиційної моделі управління, що базувалася на паперовому документообігу та фізичних підписах, до визнання технологій автономними об'єктами, здатними генерувати юридично значущі результати. У парадигмі 2025–2026 років ключовими стають електронний документообіг із використанням КЕП та стандартів eIDAS, прийняття рішень на основі Big Data та прогнозних моделей ШІ, а також безперервний автоматизований моніторинг фінансів у системах KYC/AML. Це вимагає від менеджменту не лише технічної грамотності, а й розуміння механізмів «цифрової довіри», оскільки правові ризики трансформуються з суто договірних спорів у площину кіберризиків, алгоритмічної дискримінації та забезпечення транскордонної сумісності. Системний аналіз цифрової безпеки дозволяє розглядати її як цілісну структуру, що складається з технічних (кіберзахист), організаційних (внутрішній комплаєнс) та правових (регуляторна відповідність) компонентів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є комплексне дослідження правових засад впровадження цифрових рішень у діяльність підприємств та розробка практичних рекомендацій для

менеджменту щодо забезпечення фінансово-правової безпеки в умовах діджиталізації бізнес-процесів. Методологічну основу роботи становить комплекс методів, серед яких діалектичний метод використано для вивчення еволюції правового статусу цифрових інструментів. Метод системного аналізу дозволив розглянути цифрову безпеку як систему технічних, організаційних та правових компонентів. Порівняльно-правовий метод застосовано при зіставленні вітчизняного законодавства із регламентами ЄС (GDPR, eIDAS, EU AI Act), а метод моделювання використано для побудови концептуальної схеми юридичного супроводу впровадження ІТ-рішень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом 2024 та 2025 років Україна здійснила значний крок уперед у створенні сприятливого правового режиму для технологічних компаній та стимулюванні цифровізації традиційних галузей економіки. Ключовим інструментом цього процесу став Закон № 4113-IX від 4 грудня 2024 року, який вніс стратегічні зміни до Податкового кодексу та інших законодавчих актів [7]. Ці зміни не лише уточнили умови функціонування режиму Дія.City, а й адаптували фіскальну політику до вимог воєнного часу. Для менеджменту важливо розуміти, що цей режим тепер розглядається не просто як галузева перевага, а як модель прозорого корпоративного управління. Впровадження інструментів англійського права, таких як договори про конвертовану позику та опціонні угоди, дозволяє українським компаніям залучати інвестиції за міжнародними стандартами, зберігаючи правову валідність володіння інтелектуальними активами [6].

Окрему увагу в оновленому законодавстві приділено фіскальній дисципліні у контексті військового збору. Починаючи з 2025 року, встановлено нові правила оподаткування для фізичних осіб — підприємців. Зокрема, для платників першої, другої та четвертої груп ставка збору становить 10% від розміру мінімальної заробітної плати зі сплатою у формі авансових внесків до 20 числа поточного місяця. Для третьої групи спрощеної системи передбачено збір у розмірі 1% від доходу, що

сплачується протягом 10 днів після подання квартальної декларації [7]. Наймані працівники, включаючи спеціалістів у режимі Дія.City, підпадає під ставку 5%, що утримується роботодавцем. Водночас Закон передбачає пільги для мобілізованих підприємців та осіб, чия податкова адреса знаходиться на територіях бойових дій, що демонструє соціальну орієнтованість регулювання [8]. Для великого бізнесу перехід на гіг-контракти залишається пріоритетним, оскільки він усуває ризики перекваліфікації цивільно-правових відносин у трудові.

На глобальному рівні ключовим регулятором стає Регламент ЄС 2024/1689 (EU AI Act), який запроваджує ризикоорієнтований підхід до використання штучного інтелекту. Системи неприйнятної ризику, що передбачають соціальний скоринг або маніпулювання поведінкою, підлягають повній забороні, яка почала діяти з лютого 2025 року. Системи високого ризику, що застосовуються у фінансових послугах, управлінні персоналом та критичній інфраструктурі, вимагають від менеджменту створення цілісних систем управління ризиками та забезпечення якості даних відповідно до статті 10 Регламенту. Використання неперевіраних даних може призвести до алгоритмічної дискримінації, що тягне за собою штрафи до 7% від річного обороту. Статистичні дані свідчать, що 93% українських компаній вже інтегрували елементи ШІ, проте лише 18,4% приділяють увагу кіберзахисту, що створює серйозні загрози фінансовій безпеці [9].

Паралельно із регулюванням ШІ, надійну ідентифікацію суб'єктів забезпечує Регламент eIDAS 2.0 (2024/1183), який впроваджує Європейський гаманець цифрової ідентичності (EUDI Wallet). Цей інструмент дозволяє використовувати механізм вибіркового розкриття даних, коли користувач підтверджує лише необхідні атрибути без розкриття повної інформації, що відповідає принципам GDPR. Система включає кваліфіковані електронні підписи (КЕП) з транскордонним визнанням та електронні леджери на основі блокчейну для незмінної реєстрації операцій. Повний запуск EUDI Wallet у

державих ЄС очікується до 2026 року, що відкриває перед українським менеджментом можливість для миттєвого підписання транскордонних контрактів [10].

Цивільна відповідальність у цифрову епоху тепер регулюється оновленою Директивою про відповідальність за дефектну продукцію (2024/2853 PLD), яка визнає програмне забезпечення та ШІ-моделі «продукцією». Це встановлює режим суворої відповідальності виробника за дефекти, що призвели до фізичної шкоди або пошкодження даних. Презумпція дефектності застосовується у випадках надмірної технічної складності системи або порушення вимог EU AI Act. Для менеджменту це означає необхідність перегляду страхових полісів та контрактів із постачальниками ІТ-рішень до грудня 2026 року [11].

Забезпечення безпеки цифрових трансформацій вимагає від менеджменту реалізації системного алгоритму дій. Першочерговим кроком є проведення правового аудиту (Due Diligence) та кіберкомплаєнсу, що включає перевірку ліцензійної чистоти софту та його відповідність стандартам ISO/IEC 27001. Наступним етапом є легітимізація електронної взаємодії через інтеграцію систем, сумісних з eIDAS 2.0, та повний перехід на використання КЕП замість обміну скан-копіями через месенджери. Фінальний рівень передбачає цифровізацію фінансового контролю через автоматизовані системи KYC/AML та впровадження елементів блокчейну в облікову політику, що створює незмінний цифровий слід усіх операцій. Кожна транзакція, підтверджена такою системою, стає об'єктивним доказом правомірності дій менеджменту під час податкових перевірок чи судових спорів.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Результати дослідження підтверджують, що цифрова трансформація менеджменту є складним процесом, де технічні параметри систем стають прямими юридичними зобов'язаннями керівництва. Ключовими аспектами фінансово-правової стабільності у 2025–2026 роках є

адаптація до ризикоорієнтованого підходу EU AI Act, впровадження стандартів eIDAS 2.0 для транскордонної ідентифікації та врахування нових правил суворої відповідальності за цифрові продукти. Оновлення законодавства України створює умови для легалізації цифрового бізнесу, але водночас накладає додаткові зобов'язання щодо фінансової прозорості. Підготовка до цих змін через впровадження запропонованого юридичного алгоритму дозволить українським підприємствам мінімізувати ризики та підвищити інвестиційну привабливість на міжнародному ринку. Перспективи подальших досліджень лежать у площині аналізу судової практики щодо деліктної відповідальності за дії автономних агентів ШІ.

Література

1. Каткова Т. Г. Штучний інтелект в Україні: правові аспекти. *Право і суспільство*. 2020. № 6. С. 46–55. URL:<https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.6.1.8> (дата звернення: 24.03.2026).
2. Адміністративне право України: Підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, О. В. Дьяченко та ін.; За ред. Ю. П. Битяка. — К.: Юрінком Інтер, 2007. — 544 с.
3. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. / Ц58 Д.В. Боброва, О.В. Дзера, А.С. Довгерт та ін.; За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. — К.: Юрінком Інтер, 1999. - 864 с.
4. Майданик Р. Цифрова річ як майно та її оборотоздатність. *Цивілістична платформа*. 2025. № 1 (4). С. 19-59. URL: <https://doi.org/10.69724/2786-8834-2025-4-1-19-59> (дата звернення: 26.03.2026).
5. DAS 2.0: A Beginner's Guide URL: <https://www.dock.io/post/eidas-2> (дата звернення: 24.03.2026).
6. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence

(Artificial Intelligence Act). Official Journal of the European Union. 2024. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj/eng> (дата звернення: 30.03.2026).

7. Закон № 4113 підписано Президентом: як платитимуть ВЗ єдинники у 2025 році? URL: <https://sys2biz.com.ua/news/zakon-nomer-4113-pidpysano-prezydentom-yak-platytymut-vz-yedynnyky-u-2025-rotsi/> (дата звернення: 25.03.2026).

8. Новації Закону України від 04 грудня 2024 року N 4113-IX "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні" URL: <https://ips.ligazakon.net/document/dpa2867> (дата звернення: 24.03.2026).

9. 93% українських компаній уже використовують ШІ – дані Мінцифри. LIGA.net. (8 січня 2026). URL: <https://tech.liga.net/ua/technology/novosti/93-ukrainskykh-kompaniy-uzhe-vykorystovuiut-shi-dani-mintsyfri> (дата звернення: 30.03.2026).

10. EU Digital Identity Wallet запусають до кінця 2026 року — команда Дії протестувала документи URL: <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/eu-digital-identity-wallet-zapustyat-do-kintsya-2026-roku-komanda-dii-protestuvala-dokumenty> (дата звернення: 29.03.2026).

11. Directive (EU) 2024/2853 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2024 on liability for defective products and repealing Council Directive 85/374/EEC URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/2853/oj/eng> (дата звернення: 29.03.2026).

References

1. Katkova, T.H. (2020), "Artificial Intelligence in Ukraine: Legal Aspects", *Pravo i suspilstvo*, [Online], vol. 6, pp. 46–55. <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.6.1.8>.

2. Bytiak, Yu.P. Harashchuk, V.M. Diachenko, O.V. et al. (2007), *Administratyvne pravo Ukrainy* [Administrative Law of Ukraine], Yurinkom Inter, Kyiv, Ukraine.
3. Bobrova, D.V. Dzera, O.V. Dohert, A.S. et al. (1999), *Tsyvilne pravo Ukrainy* [Civil Law of Ukraine], vols. 1–2, Yurinkom Inter, Kyiv, Ukraine.
4. Maidanyk, R. (2025), “Digital thing as property and its turnover capacity”, *Tsyvilistychna platforma*, vol. 1, no. 4, pp. 19–59. <https://doi.org/10.69724/2786-8834-2025-4-1-19-59>.
5. Dock Labs (2024), “eIDAS 2.0: A Beginner’s Guide”, available at: <https://www.dock.io/post/eidas-2> (Accessed 24 March 2026).
6. European Parliament and the Council of the European Union (2024), Regulation (EU) 2024/1689 “Artificial Intelligence Act”, *Official Journal of the European Union*, available at: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj/eng> (Accessed 30 March 2026).
7. Sys2biz (2024), “Law No. 4113 signed by the President: how will single tax payers pay military tax in 2025?”, available at: <https://sys2biz.com.ua/news/zakon-nomer-4113-pidpysano-prezydentom-yak-platytymut-vz-yedynnyky-u-2025-rotsi/> (Accessed 25 March 2026).
8. State Tax Service of Ukraine (2024), “Innovations of the Law of Ukraine of December 04, 2024 No. 4113-IX ‘On Amendments to the Tax Code of Ukraine and other laws of Ukraine on stimulating the development of the digital economy in Ukraine’”, available at: <https://ips.ligazakon.net/document/dpa2867> (Accessed 24 March 2026).
9. LIGA.net (2026), “93% of Ukrainian companies already use AI – Ministry of Digital Transformation data”, available at: <https://tech.liga.net/ua/technology/novosti/93-ukrainskykh-kompaniy-uzhe-vykorystovuiut-shi-dani-mintsyfy> (Accessed 30 March 2026).
10. Ministry of Digital Transformation of Ukraine (2024), “EU Digital Identity Wallet will be launched by the end of 2026 — the Diia team tested the documents”, available at: <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/eu-digital->

identity-wallet-zapustyat-do-kintsya-2026-roku-komanda-dii-protestovala-dokumenti (Accessed 29 March 2026).

11. European Parliament and the Council of the European Union (2024), Directive (EU) 2024/2853 “On liability for defective products and repealing Council Directive 85/374/EEC”, available at: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/2853/oj/eng> (Accessed 29 March 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 09.04.26

Прорецензовано / Revised: 21. 04.26

Дата публікації / Published: 26.05.26